Quickscan natuurtoets uitbreiding sporthal in Vragender

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

ZELHEM, DECEMBER 2008
RAPPORTNUMMER 0888
PROJECTNUMMER 1107

OPDRACHTGEVER

KSV O&O | Vosdijk 13 | 7134 RD Vragender
Contactpersoon: Dhr. J.H.F. Gebbink

OPDRACHTNEMER

Stichting Staring Advies | Dr. Grashuisstraat 8, 7021 CL Zelhem | T 0314 641910 | F 0314 641909 |
info@staringadvies.nl | www.staringadvies.nl | Auteur: S.J.J. Wamelink

Inhoudsopgave

1 Inleiding en doel 3

2 Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden 4

3 Het ecologisch onderzoek 7
3.1 Methode 7
3.2 Resultaten 8

4 Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet 10

5 Conclusie 12
5.1 Consequenties Flora- en faunawet 12

Bijlage 1 Kisal gegevens 13
Bijlage 2 Gegevens Natuurloket 14
Bijlage 3 Impressie plangebied 15
Bijlage 4 Flora- en faunawet 16

1 Inleiding en doel

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling ter plaatse van de Kapelweg 17 in Vragender, verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Flora- en faunawet een plannenmaker oplegt. Het plan is om de bestaande accommodatie uit te breiden in verband met het te beperkt beschikbaar hebben van geschikte trainingsfaciliteiten (volleybalvelden). Daarnaast wordt een deel agrarisch grondgebied aangekocht zodat een sportveld verplaatst kan worden. Om deze verplaatsing mogelijk te maken moet een rij eiken verplaatst/gekapt worden. Tenslotte staat het inrichten van een aantal parkeerplaatsen gepland.

De heer Gebbink heeft Stichting Staring Advies gevraagd een natuuronderzoek uit te voeren in de vorm van een quickscan. Dit is een vorm van verkennend natuuronderzoek dat op korte termijn en in een kort tijdsbestek kan worden uitgevoerd. Het heeft als voordeel dat bijvoorbeeld planologische procedures niet onnodig wordt vertraagd.

Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door de geplande werkzaamheden schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten flora en/of fauna, en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek is het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locaties nagegaan. Daarnaast is onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming gebracht kunnen worden met hetgeen bepaald is in de Flora- en faunawet.

Dit rapport is opgesteld conform het voorschrift zoals opgenomen in het aanvraagformulier "Aanvraag ontheffing, ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C, Flora- en faunawet (Ontheffing voor ruimtelijke ingrepen)".

2 Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden

Gegevens plangebied

Adres:	Kapelweg 17
Plaats:	Vragender
Gemeente:	Oost Gelre
Provincie:	Gelderland

Beschrijving van het plangebied

De locatie is gelegen net buiten de bebouwde kom van Vragender. Op de onderzoekslocatie bevindt zich sportpark "De Bult" met voetbalvelden (hoofdveld met tribune, tweede veld en trainingsveld) en een sporthal met kantine. Het sportpark wordt begrensd door houtsingels.

De onderzoekslocatie wordt aan de oostzijde begrenst door de bebouwde kom van Vragender, de zuidzijde door de Vragenderweg, de noordzijde door de Kapelweg en de westzijde door een intensief beheerde raaigrasweide.

Geplande werkzaamheden

De Vereniging is van plan om de bestaande accommodatie uit te breiden in verband met het te beperkt beschikbaar hebben van geschikte trainingsfaciliteiten (volleybalvelden). Daarnaast wordt een deel agrarisch grondgebied aangekocht zodat een sportveld verplaatst kan worden. Om deze verplaatsing mogelijk te maken moet een rij zomereiken verplaatst/gekapt worden. Tenslotte staat het inrichten van een aantal parkeerplaatsen gepland.

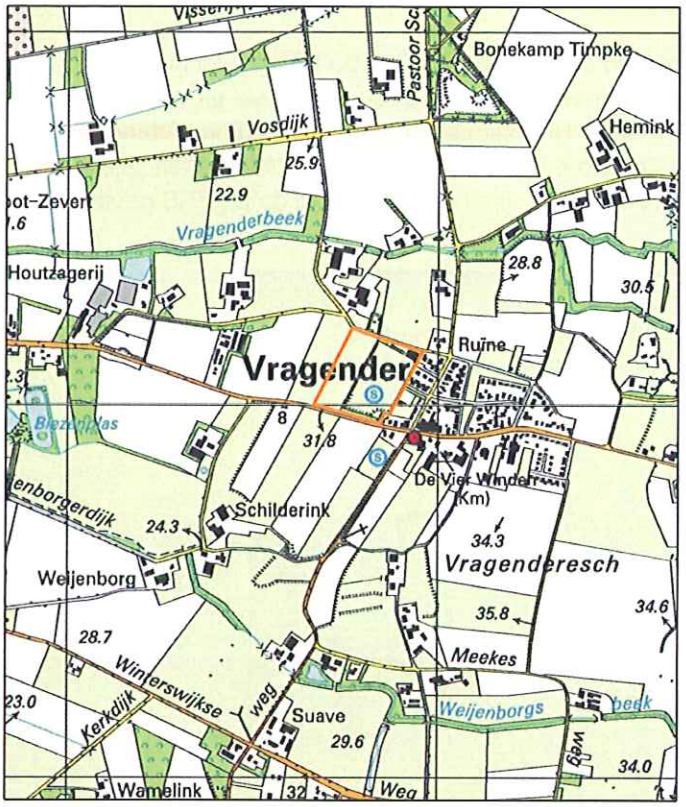

Figuur 1. Ligging van het plangebied.

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied.

Beschermde status plangebied

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet en maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (zie figuur 3). Het plangebied ligt op vrij ruime afstand (250 meter) van de EHS. Door de afstand en de aard van de werkzaamheden, zijn nadelige effecten voor, tijdens en na inrichting van het plangebied op dit EHS gebied niet te verwachten.

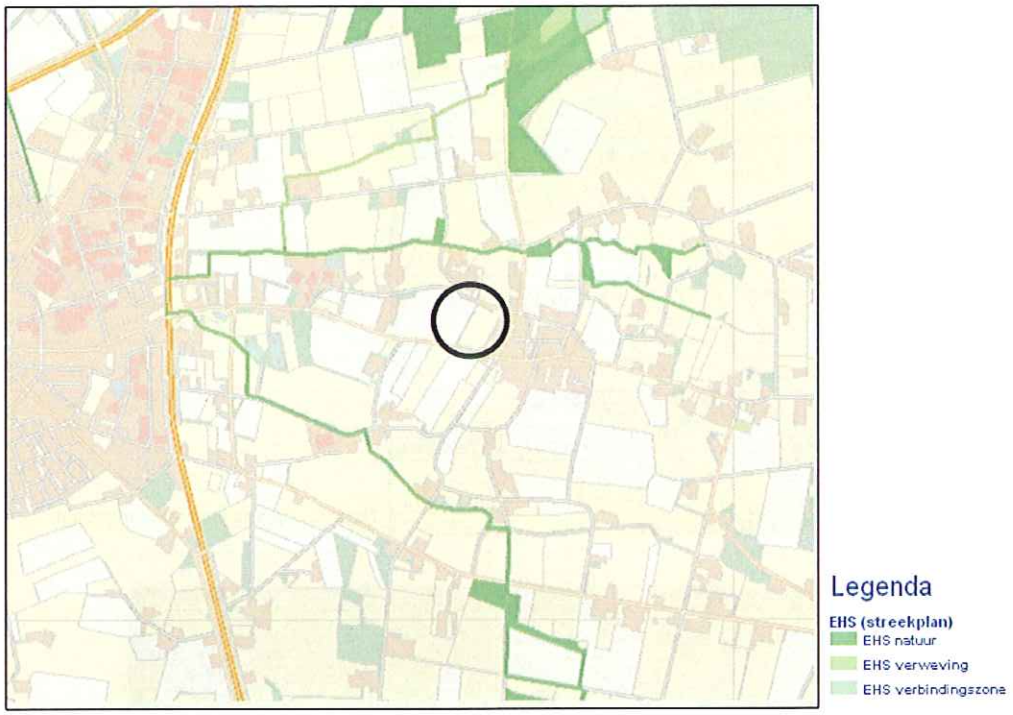

Figuur 3. Ligging Ecologische Hoofdstructuur ten opzichte van het plangebied.

Landschappelijke status

Het plangebied ligt op een enk ten westen van Vragender. Cultuurhistorisch gezien zijn goed ontwikkelde houtsingels met inlandse eik vaak kenmerkende elementen van enken. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt is de rij zomereiken een waardevol element. De visie van de gemeente Oost Gelre op dit landschapselement zal, uit oogpunt van cultuurhistorie en natuur, vermoedelijk zijn dat gezocht moet worden naar een zo efficiënt mogelijk inpassen van de huidige bomenrij waarbij totale kap van de gehele bomenrij niet het uitgangspunt is.

3 Het ecologisch onderzoek

3.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via literatuuronderzoek en er is gericht veldonderzoek uitgevoerd.

Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek omvat twee onderdelen:

1. het beschrijven van relevante onderdelen/passages uit de wet en eventuele jurisprudentie
2. het verzamelen van bestaande verspreidingsinformatie van beschermde soorten.

Voor dit laatste onderdeel is de databank van Stichting Staring Advies geraadpleegd op het voorkomen van beschermde soorten. De basis hiervoor (KISAL, Kennis en Informatie Systeem voor Achterhoek en Liemers), wordt gevormd door een in eigen beheer ontwikkelde toepassing gevuld met waarnemingen van individuele flora- en faunasoorten. Deze waarnemingen zijn verzameld door diverse vrijwilligers en werkgroepen uit de regio. Daarnaast zijn eigen waarnemingen uit diverse onderzoekingen in de databank opgenomen. Dit betreft unieke waarnemingen die vaak niet in andere databanken (zoals het Natuurloket) aanwezig zijn. Bovendien zijn ze vastgelegd op detailniveau, zodat ze direct relevant zijn voor wettelijke procedures. Het Natuurloket is eveneens geraadpleegd.

Veldonderzoek

Het plangebied is door één onderzoeker onderzocht om de aanwezige biotopen te kunnen beschrijven, om een inschatting te kunnen maken van de mogelijk aanwezige beschermde soorten en incidentele waarnemingen te kunnen doen van beschermde flora en fauna (voor zover waarneembaar in deze periode van het jaar).

Onderzoeker: ing. B. Voerman + drs. P. Dam

bezoekronde	datum	tijd	Weersomstandigheden
1	13-nov-08	15:00 - 15:45	droog, 12 °C, onbewolkt, wind 2 Bf

3.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het bronnenonderzoek en het quickscan veldbezoek van flora en fauna.

3.2.1 Bronnenonderzoek

KISAL
Met het bronnenonderzoek en met behulp van de waarnemingendatabank KISAL van Stichting Staring Advies (zie bijlage 1), zijn enkele waarnemingen van beschermde soorten rondom het plangebied vastgesteld.
Binnen de planlocatie zijn enkele waarnemingen van beschermde soorten bekend.

NATUURLOKET
Het Natuurloket (zie bijlage 2) geeft voor de kilometerhokken 238-443 en 238-444 waarbinnen het plangebied ligt een aantal meldingen van beschermde en Rode Lijstgenoteerde soorten. Beide kilometerhokken zijn echter voor de meeste soortgroepen matig tot niet onderzocht. Alleen de soortgroep mossen is redelijk goed onderzocht.

3.2.2 Veldonderzoek

Flora
Op de locatie zijn diverse soorten aangetroffen. Het betreffen voornamelijk soorten van matig-voedelrijke tot voedselrijke gronden.

De houtsingels zijn soortenarm en de kruidlaag wordt gekenmerkt door algemene soorten van voedselrijke omstandigheden als stinkende gouwe, hondsdraf, grote brandnetel en gewone braam.
Zomereik en een enkele ruwe berk vormen de hoofdboomsoorten met o.a. spaanse aak, gewone vlier, vuilboom, eenstijlige meidoorn, haagbeuk en wilde lijsterbes in de struiklaag.

In de weide aan de overzijde van de Kapelweg zijn plannen voor het aanleggen van parkeervoorzieningen. Hiervoor zal op twee plekken de aanwezige berm worden doorsneden. De vegetatie op deze plekken kenmerkt zich door de aanwezigheid van soorten van voedselrijke en matig-voedselrijke omstandigheden als grote brandnetel, akkerdistel, bezemkruiskruid, kropaar, kruipende boterbloem, gewone braam, gewone paardenbloem, smalle weegbree, heermoes en pitrus. De aanwezigheid van boerenwormkruid en vlasbekje duiden op iets voedselarmere omstandigheden.

De vegetatie in de agrarische percelen en de sportvelden wordt sterk gekenmerkt door algemene soorten als engels raaigras, gewone paardebloem, witte klaver en madeliefje.

De aanwezige bermsloot-greppel is nauwelijks watervoerend.

Broedvogels

Een volledige broedvogelkartering heeft niet plaatsgevonden. Tijdens de quickscan zijn enkele algemene vogelsoorten (koolmees, goudhaan, merel en vink) waargenomen. Het is zeer waarschijnlijk dat deze soorten in het plangebied broeden. Naast deze waarnemingen kunnen er nog andere soorten een territorium bezetten op het terrein dan wel in het omringende gebied waardoor ze gebruik maken van het plangebied.

Zoogdieren

Tijdens de quickscan zijn vraatsporen van de bosmuis aan hazelnoten aangetroffen. Naast de bosmuis zijn enkele algemene soorten te verwachten. In het gebied kunnen algemene soorten voorkomen als enkele marterachtigen, egel, konijn, mol, echte muizen, spitsmuizen e.d.

Vleermuizen

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aangetroffen. Verblijfplaatsen zijn met name in het gebouw niet uit te sluiten.

Het plangebied (houtsingel) is een geschikt jachtgebied voor vleermuizen. Ook de beplanting langs de Kapelweg is potentieel als vliegroute geschikt, deze blijft behouden.

Amfibieën

In het plangebied zijn geen geschikte wateren aanwezig waardoor het ontbreekt aan voortplantingsbiotopen. Amfibieën zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en door het ontbreken van voortplantingsbiotopen ook niet te verwachten.

Reptielen

In het plangebied ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor deze diergroep. Tijdens het veldbezoek zijn geen soorten aangetroffen en ook niet te verwachten.

Vissen

Gezien het ontbreken van open water zijn geen soorten van deze diergroep aanwezig.

Ongewervelden

Beschermde ongewervelden (dagvlinders/libellen etc.) zijn hier niet aangetroffen en ook niet te verwachten. Geschikt leefgebied ontbreekt voor de beschermde soorten van deze ecologische groep.

4 Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

Sinds 1 maart 2005 is een nieuwe AMvB van kracht waarin de vrijstellingen worden geregeld met betrekking tot artikel 75 van de Flora- en Faunawet (Ff-wet). Deze AMvB bestaat uit 3 tabellen waarbij tabel 1 soorten de lichtste bescherming en tabel 3 de zwaarste bescherming genieten (zie bijlage 4). Voor tabel 1 soorten betekent dit dat voor ruimtelijke ontwikkelingen als de op deze locatie geplande bouwwerkzaamheden, geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd.

Flora

In het plangebied zijn geen zwaar beschermde plantensoorten aangetroffen en ook niet te verwachten.
Het natuurloket maakt geen melding van Flora- en faunawet soorten. De KISAL-uitsnede laat eveneens geen waarnemingen zien van beschermde soorten. Ook tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten waargenomen. Beschermde soorten als brede wespenorchis en gewone vogelmelk kunnen op de locatie worden aangetroffen. Deze soorten staan echter vermeld in Tabel 1 ff-wet waardoor een vrijstelling geldt voor ruimtelijk Ontwikkelingen.

Nader onderzoek of ontheffingen is voor de flora niet noodzakelijk.

Broedvogels

In het gebied zijn enkele vogelsoorten aangetroffen die redelijkerwijs in het gebied kunnen broeden.
Alle waargenomen en te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins nadelig beïnvloeden van deze soortgroep niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het raadzaam met de werkzaamheden te starten buiten het broedseizoen. Als de werkzaamheden in volle gang zijn bij aanvang van het broedseizoen, is het verstoringeffect op (broed)vogels minimaal. Het broedseizoen ligt, afhankelijk van de weeromstandigheden en aanwezige soorten, ruwweg tussen 15 maart en 15 juli.

Zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn vraatsporen van bosmuis aangetroffen, een tabel 1 soort. Soorten die verwacht kunnen worden staan, met uitzondering van de steenmarter, allemaal vermeld in tabel 1 en zijn daarmee licht beschermd. Bij ruimtelijke ingrepen geldt voor deze soorten automatisch de vrijstellingsregeling. Het voorkomen van de strenger beschermde steenmarter (tabel 2) is alleen

ontheffingsplichtig wanneer er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. Hiervan is binnen het plangebied geen sprake.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen staan vermeld in tabel 3 en de Habitatrichtlijn. Dit betekent dat alle vleermuissoorten streng beschermd zijn. Het plangebied is mogelijk in gebruik als foerageergebied, vliegroute en als verblijfplaats. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk om de functie van het gebied voor deze diergroep inzichtelijk te maken.

Overige diersoorten

Beschermde amfibieën, reptielen of ongewervelden zijn niet aangetroffen. Gezien het ontbreken van voldoende geschikt leefgebied zijn beschermde reptielen en ongewervelden niet te verwachten op de planlocatie.

5 Conclusie

Dit rapport geeft de resultaten van een quickscan natuurtoets aan de Kapelweg 17 te Vragender. Voor het onderzoek is een veldbezoek uitgevoerd door Stichting Staring Advies. Hierdoor is een goede indruk gekregen van de aanwezige flora en fauna en de mogelijke waarden van het gebied. Deze indruk wordt bevestigd door de gecombineerde gegevens uit KISAL en van het Natuurloket.

5.1 Consequenties Flora- en faunawet

Naast de enkele beschermde vogelsoorten aangetroffen tijdens de quickscan zijn laat de KISAL-uitsnede eveneens waarnemingen zien van een aantal beschermde vogelsoorten. Hoogstwaarschijnlijk broeden er een aantal vogelsoorten binnen de grenzen van het plangebied. Voor broedende vogels wordt geen ontheffing verleend. Wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen worden gestart is de verstoring minimaal en kunnen de geplande ingrepen uitgevoerd worden zonder verstoring van broedende vogels.

Tijdens de quickscan is het voorkomen van één flora- en faunawet tabel 1 soort geconstateerd (bosmuis). Het is verder aannemelijk dat er enkele algemene, tijdens de quickscan niet waargenomen, beschermde zoogdiersoorten van het gebied gebruik maken, zoals enkele marterachtigen, egel, konijn, mol, echte muizen en spitsmuizen. Deze soorten (Flora- en faunawet, tabel 1) vallen allemaal onder de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ingrepen.

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling van het plangebied heeft geen significante nadelige gevolgen voor de onderzochte soortgroepen. Voor de onderzochte soortgroepen zijn geen nadere onderzoeken of ontheffingen noodzakelijk.

Alle soortgroepen met uitzondering van vleermuizen
Ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft niet te worden aangevraagd.

Bijlage 1 Kisal gegevens

- Kievit
- Huismus
- Holenduif
- Fitis
- Bastaardkikker
- Houtduif
- Ringmus
- Steenuil
- Boomkruiper
- Spotvogel
- Grauwe Vliegenvanger
- Kneu
- Zanglijster
- Muurvaren
- Patrijs
- Kauw
- Scholekster
- Grote Lijster

Bijlage 2 Gegevens Natuurloket

Rapportage voor kilometerhok X:238 / Y:444

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten						matig	-	1991-2007
Mossen						redelijk		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren						niet		1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						niet		96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						matig		1993-2007

Rapportage voor kilometerhok X:238 / Y:445

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten						matig	-	1975-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren						matig		1997-2007
Broedvogels			1			goed	0%	1996-2007
Watervogels						niet		96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						slecht		1993-2007

Bijlage 3 Impressie plangebied

Kapelweg, noordzijde van plangebied.

Vragenderweg, zuidzijde van plangebied.

Sporthal met kleedruimten en kantine.

Hoofdveld met houtsingel (oostzijde).

Locatie geplande parkeervoorzieningen.

Kapelweg met locatie geplande parkeervoorzieningen.

Bijlage 4 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet beschermt planten en dieren tegen negatieve invloeden en bevat hiervoor diverse concrete verbodsbepalingen:

- beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden;
- beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden;
- nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

De Flora- en faunawet kent drie verschillende beschermingsregimes. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën (zie tabel 1), elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening.

Beschermde flora en fauna	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Algemene soorten (tabel 1 ff-wet)	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige soorten (tabel 2 ff-wet)	"Lichte" toets	Vrijstelling
Streng beschermde soorten (tabel 3 ff-wet)	"Uitgebreide" toets	"Uitgebreide" toets

Tabel 1. Beschermingsregimes Flora- en faunawet.

In de tabel wordt melding gemaakt van de gedragscode. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens de gedragscode, en dit ook aangetoond kan worden, geldt een vrijstelling of lichtere toetsing (zie tabel 1). De gedragscode moet wel door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft. In het plangebied is geen gedragscode van toepassing.

Algemene vrijstelling (tabel 1)

Veel soorten die in de Flora- en faunawet zijn opgenomen, komen in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt een algemene vrijstelling en is dus geen ontheffing nodig.

"Lichte" toets (tabel2)

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden en niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de "lichte" toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht.

"Uitgebreide" toets (tabel 3, soorten van de Habitatrichtlijn)

Ontheffingsaanvragen voor streng beschermde soorten worden volgens een uitgebreide toetsing beoordeeld. Niet alleen moet worden aangetoond dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen, tevens moet worden aangetoond dat er geen bevredigend alternatief voor de activiteit is en deze dwingende redenen van groot openbaar belang (met inbegrip van redenen van sociale of economische aard) dan wel het milieu dient. Werkzaamheden die niet vallen onder de noemer natuurbeheer moeten bovendien zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen. Dit houdt in dat er geen "wezenlijke invloed" op beschermde soorten is en dat schade aan de soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen, bijvoorbeeld door het nemen van mitigerende en/of compenserende maatregelen.

Zorgplicht (art 2 Flora- en faunawet)

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.